2024/613

2024.3.7.

A BIZOTTSÁG (EU) 2024/613 AJÁNLÁSA

(2023. december 18.)

Litvánia 2021–2030-as időszakra szóló aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervének tervezetéről, valamint Litvánia intézkedéseinek az Unió klímasemlegességi célkitűzésével és az alkalmazkodás terén elért előrehaladás biztosításával való összhangjáról

(Csak a litván nyelvű szöveg hiteles)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 292. cikkére,

tekintettel az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK, a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. december 11-i (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére és 14. cikke (6) bekezdésére,

tekintettel a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról szóló, 2021. június 30-i (EU) 2021/1119 európai parlamenti és tanácsi rendelete ([2]) és különösen annak 7. cikke (2) bekezdésére,

mivel:

Ajánlások Litvánia 2021–2030-as időszakra szóló aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervének (a továbbiakban: NEKT) tervezetére vonatkozóan

(1) Litvánia 2023. június 28-án nyújtotta be aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervének tervezetét.

(2) Az (EU) 2018/1999 rendelet (az energiaunió irányításáról szóló rendelet) 3. cikke és I. melléklete meghatározza azokat az elemeket, amelyeket bele kell foglalni az aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervekbe. A Bizottság 2022 decemberében fogadta el az „Iránymutatás a tagállamok számára a 2021–2030-as időszakra vonatkozó nemzeti energia- és klímatervek aktualizálásához” című közleményt ([3]). Az iránymutatás azonosította a bevált gyakorlatokat, valamint felvázolta az energia- és éghajlatpolitika közelmúltbeli szakpolitikai, jogi és geopolitikai fejleményeit.

(3) Annak érdekében, hogy a zöld és méltányos átállás felgyorsítása révén stabilizálja az energiabiztonságot és a megfizethetőséget, a Bizottság a REPowerEU tervhez ([4]) kapcsolódóan, és az európai szemeszter 2022. és 2023. évi ciklusának részeként kiemelt hangsúlyt helyezett a tagállamok energia- és éghajlatpolitikai reformjaira és beruházási szükségleteire. Ez tükröződik a Litvániára vonatkozó 2022. és 2023. évi országjelentésekben ([5]), valamint a Litvániának szóló tanácsi ajánlásokban ([6]). A tagállamoknak végleges aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervükben figyelembe kell venniük a legutóbbi országspecifikus ajánlásokat.

([1]) HL L 328., 2018.12.21., 1. o.
([2]) HL L 243., 2021.7.9., 1. o.
([3]) A Bizottság közleménye – Iránymutatás a tagállamok számára a 2021–2030-as időszakra vonatkozó nemzeti energia- és klímatervek aktualizálásához 2022/C 495/02 (HL C 495., 2022.12.29., 24. o.).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) SWD (2022) 617 final, SWD (2023) 615 final.
([6]) COM (2022) 617, Ajánlás – A Tanács ajánlása; COM (2023) 615 final, Ajánlás – A Tanács ajánlása.

(4) A Bizottság a közös kötelezettségvállalási rendelet ([7]) szerinti nemzeti célértékek teljesítésére vonatkozó ajánlásait arra alapozza, hogy a tagállamok – figyelembe véve a közös kötelezettségvállalási rendelet szerinti rugalmassági mechanizmusok alkalmazására vonatkozó szabályokat – valószínűsíthetően teljesítik-e a 2030-ra kitűzött célokat.

(5) A szén-dioxid-leválasztásra, -hasznosításra és -tárolásra vonatkozó bizottsági ajánlások célja, hogy áttekintést lehessen kapni e technológiák tervezett nemzeti szintű bevezetéséről, és ezen belül a következőkkel kapcsolatos információkról: a 2030-ig leválasztani tervezett CO_2 éves mennyiségei, a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ([8]) hatálya alá tartozó létesítményekből vagy más forrásokból, például biogén forrásokból vagy a levegőből történő közvetlen leválasztásból származó CO_2-leválasztási forrás szerinti bontásban; a tervezett CO_2-szállítási infrastruktúra; valamint a 2030-ra a tervek szerint rendelkezésre álló potenciális belföldi CO_2-tárolási kapacitás és CO_2-befecskendezési térfogat.

(6) A földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről szóló, (EU) 2018/841 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([9]) (a továbbiakban: LULUCF-rendelet) szerinti teljesítményre vonatkozó bizottsági ajánlások a 2021–2025-ös időszak (1. időszak) tekintetében a negatív egyenleg tilalmának a tagállam általi teljesítésével, a 2026–2030-as időszak (2. időszak) tekintetében pedig a tagállam nemzeti célértékével foglalkoznak, figyelembe véve a rugalmassági mechanizmusok alkalmazására vonatkozóan az említett rendeletben meghatározott szabályokat. A Bizottság ajánlásai azt is figyelembe veszik, hogy az 1. időszakban a LULUCF-rendelet hatálya alá tartozó bármely kibocsátástöbblet automatikusan átkerül a közös kötelezettségvállalási rendelet hatálya alá.

(7) Ahhoz, hogy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás megfelelően támogassa az energiával és az éghajlatváltozás mérséklésével kapcsolatos célkitűzések elérését, alapvető fontosságú az éghajlatváltozás azon potenciális veszélyeinek azonosítása, valamint az éghajlatváltozással szembeni azon sérülékenységek és kockázatok elemzése, amelyek hatással lehetnek az érintett területekre, lakosságra és ágazatokra. A Bizottság éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó ajánlásai figyelembe veszik, hogy Litvánia milyen mértékben épített be az aktualizált nemzeti energia- és klímatervébe olyan alkalmazkodási célokat, amelyek figyelembe veszik azokat az éghajlati kockázatokat, amelyek esetlegesen megakadályozhatják, hogy Litvánia elérje az energiaunió célkitűzéseit és célértékeit. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó tervezett és végrehajtott konkrét szakpolitikák és intézkedések hiányában veszélyben van az energiaunió különféle dimenzióival kapcsolatos célkitűzések elérése. A villamosenergia-ellátási zavarok kockázata miatt a változó éghajlati viszonyok között folytatott vízgazdálkodás különös figyelmet igényel, mivel az árvizek, a hőség és az aszály hatással vannak az energiatermelésre.

(8) A megújuló energiára vonatkozó törekvésekkel kapcsolatos bizottsági ajánlások az (EU) 2018/1999 rendelet II. mellékletében meghatározott, objektív kritériumokon alapuló képletre; valamint a Litvánia aktualizált nemzeti energia- és klímatervének tervezetéből hiányzó, azon főbb szakpolitikákra és intézkedésekre támaszkodnak, amelyek lehetővé teszik, hogy Litvánia kellő időben és költséghatékonyan teljesítse a megújuló energiára vonatkozó kötelező, 2030-ig elérendő legalább 42,5 %-os uniós célértékhez való nemzeti hozzájárulását, szem előtt tartva, hogy e célérték a közös törekvések jegyében az (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelv ([10]) értelmében a megújuló energiaforrásokból előállított energia előmozdítása tekintetében 45 %-ra növekedjen. A

([7]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/842 rendelete (2018. május 30.) a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról, valamint az 525/2013/EU rendelet módosításáról (HL L 156., 2018.6.19., 26. o.); a Bizottság a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlatpolitikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról szóló (EU) 2018/842 rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról szóló, 2023. április 19-i (EU) 2023/857 bizottsági rendeletével bevezetett módosításoknak megfelelően (HL L 111., 2023.4.26., 1. o.).

([8]) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 275., 2003.10.25., 32. o.).

([9]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról (HL L 156., 2018.6.19., 1. o.), az (EU) 2018/841 rendeletnek a hatály, a jelentéstételi és a megfelelési szabályok egyszerűsítése, és a 2030-ra vonatkozó tagállami célértékek meghatározása, valamint az (EU) 2018/1999 rendeletnek a nyomon követés, a jelentéstétel, az előrehaladásra vonatkozó nyomon követés és a felülvizsgálat javítása tekintetében történő módosításáról szóló (HL L 107., 2023.4.21., 1. o.) bevezetett módosításoknak megfelelően.

([10]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról (HL L 328., 2018.12.21., 82. o.), az (EU) 2018/2001 irányelvnek, az (EU) 2018/1999 rendeletnek és a 98/70/EK irányelvnek a megújuló energiaforrásokból előállított energia előmozdítása tekintetében történő módosításáról, valamint az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2023. október 18-i (EU) 2023/2413 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L, 2023/2413., 2023.10.31., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj) bevezetett módosításoknak megfelelően.

Bizottság ajánlásai továbbá Litvániának az említett irányelv 15a., 22a., 23., 24. és 25. cikkében meghatározott konkrét célértékekhez való hozzájárulásán, valamint az irányelv gyors átültetését és végrehajtását célzó kapcsolódó szakpolitikákon és intézkedéseken alapulnak. Az ajánlások az európai szélenergia-csomaggal összhangban tükrözik a megújuló energia és különösen a szélenergia alkalmazására vonatkozóan az átfogó, hosszú távú tervezés kidolgozásának jelentőségét, így növelve az európai feldolgozóipar és a hálózatüzemeltetők láthatóságát ([11]).

(9) Az energiahatékonysághoz való nemzeti hozzájárulásra vonatkozó bizottsági ajánlások egyrészt az energiahatékonyságról szóló (EU) 2023/1791 irányelv ([12]) 4. cikkén és az említett irányelv I. mellékletében szereplő képleten, másrészt pedig az annak végrehajtásához kapcsolódó szakpolitikákon és intézkedéseken alapulnak.

(10) A Bizottság ajánlásai – az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség mielőbbi felszámolása érdekében – különös figyelmet fordítanak a REPowerEU terv végrehajtásához szükséges célértékekre, célkitűzésekre és hozzájárulásokra, valamint a kapcsolódó szakpolitikákra és intézkedésekre. Emellett figyelembe veszik a „Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért" csomag ([13]) végrehajtásából levont tanulságokat is. Az ajánlások tükrözik, hogy a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről szóló (EU) 2019/941 európai parlamenti és tanácsi rendeletből ([14]) és a földgázellátás biztonságáról szóló (EU) 2017/1938 európai parlamenti és tanácsi rendeletből ([15]) eredő kötelezettségek fényében, valamint az energiatárolásról szóló bizottsági ajánlással ([16]) összhangban alapvető fontosságú, hogy az energiarendszer reziliensebb legyen.

(11) A Bizottság ajánlásai figyelembe veszik, hogy a rugalmasság szerepének megerősítése, valamint a fogyasztók szerepvállalásának növelése és védelme érdekében fel kell gyorsítani a belső energiapiac integrációját. A Bizottság ajánlásai azt is szem előtt tartják, hogy az (EU) 2018/1999 rendelet 3. cikkében és az (EU) 2023/2407 bizottsági ajánlásban ([17]) foglalt követelményekkel összhangban lényeges az energiaszegény háztartások számának felmérése is.

(12) A Bizottság ajánlásai annak fontosságát is tükrözik, hogy fejlesztési és gyártási kapacitásuk növelése érdekében kellő mértékben kell a tiszta energiával kapcsolatos kutatásba és innovációba történő beruházásokat biztosítani, ezen belül az energiaigényes iparágakra és más vállalkozásokra vonatkozó megfelelő szakpolitikákat és intézkedéseket kell megvalósítani; továbbá a „nettó zéró" ipar igényeinek kielégítése, valamint az erős, versenyképes és tiszta gazdaság Unión belüli megszilárdítása érdekében szükség van a munkaerő továbbképzésére is.

(13) A Bizottság ajánlásai a Párizsi Megállapodás keretében tett, a fosszilis tüzelőanyagok használatának fokozatos csökkentésére irányuló kötelezettségvállalásokra, valamint a fosszilis tüzelőanyagokat érintően nyújtott támogatások fokozatos kivezetésének fontosságára épülnek.

(14) A Bizottság beruházási szükségletekre vonatkozó ajánlásai annak értékeléséből indulnak ki, hogy az aktualizált terv tervezete az energiaunió valamennyi dimenziója tekintetében általános áttekintést nyújt-e a célkitűzések, célértékek és hozzájárulások eléréséhez szükséges beruházási szükségletekről; feltünteti-e a finanszírozási forrásokat, megkülönböztetve a magán- és az állami forrásokat; felvázolja-e a Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési tervével, Litvánia területi igazságos átmenet tervével és az európai szemeszter keretében kiadott 2022–2023-as országspecifikus ajánlásokkal összhangban lévő beruházásokat; és tartalmazza-e a tervezett szakpolitikák és intézkedések megalapozott makrogazdasági értékelését. A NEKT-nek a beruházási biztonság támogatása érdekében biztosítania kell a nemzeti szakpolitikák és intézkedések átláthatóságát és kiszámíthatóságát.

([11]) Közlemény a szélenergiára vonatkozó európai cselekvési tervről, COM (2023) 669 final, 2023.10.24. és Közlemény az EU tengeri megújuló energiára vonatkozó törekvéseinek megvalósításáról, COM (2023) 668 final.

([12]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1791 irányelve (2023. szeptember 13.) az energiahatékonyságról és az (EU) 2023/955 rendelet módosításáról (HL L 231., 2023.9.20., 1. o.).

([13]) A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – „Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért", COM (2022) 360 final.

([14]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/941 rendelete (2019. június 5.) a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről és a 2005/89/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 158., 2019.6.14., 1. o.).

([15]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1938 rendelete (2017. október 25.) a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről és a 994/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 280., 2017.10.28., 1. o.).

([16]) A Bizottság ajánlása (2023. március 14.) az energiatárolásról – a dekarbonizált és biztonságos uniós energiarendszer támogatása (HL C 103., 2023.3.20., 1. o.).

([17]) A Bizottság (EU) 2023/2407 ajánlása (2023. október 20.) az energiaszegénységről (HL L, 2023/2407., 2023.10.23., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) A Bizottság ajánlásai tükrözik a széles körű regionális konzultáció alapvető fontosságát, valamint azt, hogy az Aarhusi Egyezménnyel ([18]) összhangban biztosítani kell a tervvel kapcsolatos korai és inkluzív konzultációt, és ezen belül a nyilvánosság hatékony, kellő tájékoztatás és elegendő időkeret melletti részvételét.

(16) A Bizottság igazságos átmenetre vonatkozó ajánlásai annak értékelését tükrözik, hogy Litvánia terve kellő részletességgel azonosítja-e az éghajlatvédelmi és energetikai átállás releváns társadalmi, foglalkoztatási és készségfejlesztési hatásait, és felvázol-e az igazságos átmenetet támogató, ugyanakkor az emberi jogok és a nemek közötti egyenlőség előmozdításához egyaránt hozzájáruló megfelelő kísérő szakpolitikákat és intézkedéseket.

(17) A Bizottság Litvániának szóló ajánlásait az aktualizált NEKT tervezetének értékelése ([19]) támasztja alá, amelyet ezzel az ajánlással együtt tesznek közzé.

(18) A 2024. június 30-ig benyújtandó végleges aktualizált integrált NEKT kidolgozása során Litvániának kellő mértékben figyelembe kell vennie ezeket az ajánlásokat.

Ajánlások az Unió klímasemlegességi célkitűzésével és az alkalmazkodás terén elérendő előrehaladás biztosításával való összhangra vonatkozóan

(19) Az (EU) 2021/1119 rendelet (az európai klímarendelet) értelmében a Bizottságnak értékelnie kell a nemzeti intézkedéseknek a klímasemlegességi célkitűzéssel és az alkalmazkodás terén elérendő előrehaladás biztosításával való összhangját. A Bizottság értékelte Litvánia intézkedéseinek e célkitűzésekkel való összhangját ([20]). Az alábbi ajánlások az értékelés eredményein alapulnak. Litvániának kellően figyelembe kell vennie, és az európai klímarendelettel összhangban nyomon kell követnie ezeket az ajánlásokat.

(20) Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás finanszírozására különböző uniós finanszírozási eszközök mozgósíthatók. Az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciával kapcsolatos megfontolásokat előtérbe kell helyezni, amikor a tagállamok a releváns uniós alapok keretében kidolgozzák nemzeti terveiket. A kiadások egyike sem veszélyeztetheti az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást: vagyis nem növelheti a kedvezményezettek vagy mások sebezhetőségét.

(21) A helyi szintű beavatkozások az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát általános szinten is képesek befolyásolni. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó szubnacionális szakpolitikák előkészítése és végrehajtása rendkívül fontos.

(22) A természetalapú megoldások hatékony és költséghatékony alkalmazkodási és mérséklési lehetőségeket kínálnak, ha bevezetésüket stratégiai keretek, szakpolitika és finanszírozás révén ösztönzik. E megoldások akár önállóan is végrehajthatók, de technológiaibb jellegű vagy infrastruktúra-alapú megoldásokkal kombinálva más alkalmazkodási és mérséklési intézkedésekbe is integrálhatók. A végrehajtás során figyelembe kell venni az ökoszisztémák összetettségét, az éghajlatváltozás várható hatásait, a helyi körülményeket, a kapcsolódó érdekeket és értékeket, valamint a társadalmi-gazdasági feltételeket,

AJÁNLJA, HOGY LITVÁNIA HOZZA MEG AZ ALÁBBI INTÉZKEDÉSEKET:

AZ (EU) 2018/1999 RENDELET SZERINTI AKTUALIZÁLT NEMZETI ENERGIA- ÉS KLÍMATERV TERVEZETE TEKINTETÉBEN:

1. Határozzon meg költséghatékony további szakpolitikákat és intézkedéseket a 0,1 százalékpontos különbség áthidalására a közös kötelezettségvállalási rendelet alapján a 2005-ös szinthez képest 2030-ra kitűzött – 21 %-os nemzeti üvegházhatásúgáz-kibocsátási cél elérése érdekében, és ha szükséges, határozza meg, hogy a közös kötelezettségvállalási rendelet keretében rendelkezésre álló rugalmassági mechanizmusokat hogyan fogják felhasználni a megfelelés biztosítása érdekében. Egészítse ki a szakpolitikákra és intézkedésekre vonatkozó információkat, egyértelműen határozza meg e szakpolitikák és intézkedések hatályát, ütemezését és lehetőség szerint az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére gyakorolt várható hatását, többek között az uniós finanszírozási programok, például a közös agrárpolitika keretében megvalósuló intézkedések tekintetében.

([18]) A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, 1998. június 25-i egyezmény (Aarhusi Egyezmény)

([19]) SWD(2023) 918.

([20]) Az uniós éghajlat-politikai fellépésről szóló 2023. évi eredményjelentés, COM (2023) 653 final, valamint bizottsági szolgálati munkadokumentum: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén az egyes tagállamokban az európai klímarendeletnek megfelelően elért eredmények értékelése, SWD(2023) 932.

2. Azonosítsa a 2030-ig évente leválasztható szén-dioxid-kibocsátás mennyiségét, beleértve a forrást is. Részletezze a leválasztott szén-dioxid szállításának módját. Azonosítsa a 2030-ig rendelkezésre álló teljes szén-dioxid-tárolási kapacitást és -befecskendezési térfogatot.

3. Hozzon további intézkedéseket a LULUCF-ágazatot illetően, részletezze azok ütemezését és hatályát, valamint számszerűsítse azok várható hatásait annak biztosítása érdekében, hogy az üvegházhatásúgáz-elnyelés hatékonyan igazodjon a 2030-ra kitűzött, −310 Mt CO_2-egyenérték uniós nettó elnyelési célértékhez és az (EU) 2018/841 rendeletben meghatározott − 661 kt CO_2-egyenérték országspecifikus elnyelési célértékhez. Nyújtson egyértelmű tájékoztatást arról, hogy a közfinanszírozást (mind az uniós alapokat, többek között a közös agrárpolitikát, mind az állami támogatást) és a karbongazdálkodási rendszereken keresztül megvalósuló magánfinanszírozást hogyan használják fel következetesen és hatékonyan a nettó elnyelés nemzeti célértékének teljesítéséhez. Nyújtson tájékoztatást az (EU) 2018/1999 rendelet V. mellékletének 3. részével összhangban a nyomon követést, a jelentéstételt és az ellenőrzést szolgáló magasabb szintű/pontos földrajzi adatkészletek javítása terén elért eredményekről és az azok terén megvalósítandó előrehaladásról.

4. Bocsásson rendelkezésre további elemzést az éghajlatváltozással szembeni releváns sérülékenységekről és kockázatokról a nemzeti célkitűzések, célértékek és hozzájárulások, valamint az energiaunió különböző dimenzióihoz tartozó szakpolitikák és intézkedések tekintetében. Körvonalazza alaposabban és számszerűsítse az energiaunió azon konkrét célkitűzéseihez és szakpolitikáihoz való kapcsolódást, amelyeket az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó szakpolitikáknak és intézkedéseknek támogatniuk kell. Határozzon meg megfelelő részletességgel az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó olyan további szakpolitikákat és intézkedéseket, amelyek támogatják Litvánia energiaunió keretében kitűzött nemzeti célkitűzéseinek, célértékeinek és hozzájárulásainak teljesítését.

5. Bocsássa rendelkezésre a megújulóenergia-technológiák bevezetésének becsült ütemterveit és hosszú távú tervét a következő 10 évre vetítve, kitekintéssel 2040-ig. A tervbe a módosított (EU) 2018/2001 irányelvvel összhangban foglalja bele az innovatív megújulóenergia-technológiákra vonatkozó, 2030-ig teljesítendő indikatív célértéket. A tervbe foglalja bele az épületekre és iparra vonatkozó, 2030-ig teljesítendő indikatív részcélokhoz hozzájáruló konkrét célértékeket. Erősítse meg, hogy a tervben foglalt előrejelzések alkotják a 2021–2025-ös és a 2026–2030-as időszakra vonatkozó kötelező fűtési és hűtési célt. Határozza meg, hogy Litvánia milyen célt kíván elérni a közlekedési ágazatban az üzemanyag-forgalmazókra vonatkozó kötelezettség révén, többek között a fejlett bioüzemanyagokra és a nem biológiai eredetű megújuló üzemanyagokra vonatkozó részcél révén, biztosítva a nem biológiai eredetű megújuló üzemanyagok minimális szintjének betartását 2030-ra. Erősítse meg a nem biológiai eredetű megújuló üzemanyagok 2030-ra vonatkozó kötelező szintjét az iparban.

6. A tervbe foglalja bele a szakpolitikákat és intézkedéseket kellő részletességgel és számszerűsítéssel oly módon, hogy Litvánia kellő időben és költséghatékonyan teljesíthesse a megújuló energiára vonatkozó kötelező, 2030-ig elérendő legalább 42,5 %-os uniós célértékhez való nemzeti hozzájárulását, törekedve arra, hogy e célértéket a közös törekvések jegyében 45 %-ra növeljék. Ismertesse különösen azokat a megújulóenergia-technológiákat, amelyek esetében gyorsabb és egyszerűbb eljárásokkal „megújuló energiaforrások hasznosításának felgyorsítására alkalmas célterületeket” kíván kijelölni. Ismertessen további intézkedéseket a villamosenergia-, illetve a fűtési és hűtési hálózatok közötti integrációt elősegítő keret biztosítása érdekében. Ismertesse, hogy a közlekedési ágazatban az üzemanyag-forgalmazókra vonatkozó kötelezettség kialakítását hogyan fogják teljesíteni, és foglaljon a tervbe hasonló intézkedéseket a hidrogén iparban való előmozdítása és az Uniónak a megújuló hidrogén kereskedelmére való felkészítése érdekében.

7. A tervbe foglaljon bele a bioenergia iránti keresletre és kínálatra vonatkozó, ágazatokra bontott előrejelzéseket, valamint bocsássa rendelkezésre az energiatermelésre használt erdei biomassza importjával és forrásával kapcsolatos adatokat. A tervbe foglalja bele az erdei biomassza 2021–2030-as időszakot érintő energetikai célú belföldi kínálatának a módosított (EU) 2018/2001 irányelv 29. cikkében foglalt megerősített fenntarthatósági kritériumokkal összhangban álló értékelését, valamint annak értékelését, hogy az erdei biomassza energiatermelési célú tervezett felhasználása összeegyeztethető-e Litvániának a felülvizsgált LULUCF-rendelet szerinti kötelezettségeivel, különösen a 2026–2030-as időszakra vonatkozóan, és jelölje meg a szóban forgó összeegyeztethetőséget biztosító nemzeti intézkedéseket és szakpolitikákat is. A tervbe foglalja bele a biometán fenntartható előállításának előmozdítását célzó további intézkedéseket, figyelembe véve Litvánia fenntartható biogáz-/biometán-potenciálját és -termelését, a földgázfogyasztás profilját, a meglévő infrastruktúrát, a fermentációs maradék felhasználását és a biogén CO_2 alkalmazásait.

8. Bocsássa rendelkezésre a lehető legrészletesebben a módosított (EU) 2018/2001 irányelv rendelkezéseinek átültetését és végrehajtását célzó jogalkotási és nem jogalkotási szakpolitikák és intézkedések elfogadásához vezető lépések várható ütemtervét, különösen az előző pontokban említett intézkedések tekintetében.

9. Határozzon meg az energiahatékonysági nemzeti hozzájárulások elérését szolgáló teljeskörű szakpolitikákat és intézkedéseket, különösen az (EU) 2023/1791 irányelv 30. cikkében meghatározott Nemzeti Energiahatékonysági Alapnak az uniós célkitűzéshez való nemzeti energiahatékonysági hozzájárulások teljesítésének elősegítésében betöltött szerepére, ideértve az Alapon belüli pénzügyi eszközök felhasználását is.

10. A tervbe foglalja bele a rendkívül energiahatékony és dekarbonizált nemzeti épületállomány biztosításához és a meglévő épületek 2050-ig kibocsátásmentes épületekké való átalakításához szükséges célkitűzések aktualizált szintjét. A tervbe foglalja bele a 2030-ra és 2040-re vonatkozó köztes mérföldköveket, valamint ezek összehasonlítását a legújabb hosszú távú felújítási stratégiával. Biztosítsa az összhangot a tervben szereplő háztartások végsőenergia-fogyasztásának várható növekedése és az épületek energiamegtakarítására vonatkozó becslései között.

11. Erősítse meg az energiarendszer rezilienciáját, különösen az energiatárolás kiépítésére vonatkozó célkitűzés meghatározása révén. Fejtse ki részletesebben, hogy Litvánia hogyan kívánja továbbra is ösztönözni a gázkereslet 2030-ig történő csökkentését. Értékelje, hogy az olajinfrastruktúra (finomító, olajtartalékok) igazodik-e az olajkereslet várható csökkenéséhez és az alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású alternatívák felé való elmozduláshoz.

12. A rugalmassági igények értékelésének fényében állapítson meg egyértelmű célkitűzéseket és célértékeket a rendszer rugalmasságának javítása érdekében hozandó keresletoldali válaszintézkedésekre vonatkozóan. Ismertesse az (EU) 2023/2413 irányelv által módosított (EU) 2018/2001 irányelv 20a. cikkének keretében az energiarendszer integrációjának megkönnyítésére irányuló konkrét intézkedéseket. Ismertesse, hogy Litvánia hogyan fog versenyképesebb kiskereskedelmi piacokat kialakítani és a kiskereskedelmi piacon a tudatos fogyasztói magatartás szintjét növelni.

13. Aktualizálja az energiaszegénységgel kapcsolatos helyzet értékelését és az energiaszegénység csökkentéséről szóló célokat az (EU) 2018/1999 rendeletben előírtaknak megfelelően, figyelembe véve az (EU) 2023/2407 ajánlást.

14. Pontosítsa a tiszta technológiák bevezetésére irányuló kutatásra, innovációra és versenyképességre vonatkozó nemzeti célkitűzéseket, és határozza meg a 2030-ig, illetve 2050-ig alkalmazandó pályamodellt az ipar dekarbonizációjának és a vállalkozások klímasemleges és körforgásos gazdaságra való átállásának támogatása érdekében. Alakítson ki a nettó zéró projektek, köztük az energiaigényes iparágak szempontjából releváns projektek kidolgozását előmozdító szakpolitikákat és intézkedéseket. Ismertesse az engedélyezési eljárásokra vonatkozó kiszámítható és egyszerűsített szabályozási keretet, és vázolja fel, hogy szükség esetén hogyan egyszerűsödik a nemzeti finanszírozáshoz való hozzáférés. Mutasson be részletes szakpolitikákat és intézkedéseket, amelyek a tiszta energiával kapcsolatos készségek fejlesztését, valamint a kulcsfontosságú kibocsátásmentes alkotóelemek és berendezések reziliens és fenntartható ellátási láncait célzó nyitott kereskedelem elősegítését szolgálják.

15. Pontosítsa az energia- és éghajlat-politikai célértékek eléréséhez szükséges magánberuházások mozgósításához szükséges reformokat és intézkedéseket. Fejlessze és terjessze ki a beruházási szükségletek elemzését, hogy átfogó és következetes áttekintést nyújtson a köz- és magánberuházási szükségletekről, összesítve és ágazatonkénti bontásban. Egészítse ki a gazdaság egészére kiterjedő, felülről építkező megközelítést egy alulról építkező projektspecifikus értékeléssel. A tervbe foglalja bele a teljes beruházási szükséglet bontását, és adjon meg a nemzeti, regionális és uniós finanszírozási forrásokra, valamint a mozgósítandó magán pénzügyi forrásokra vonatkozó további információkat. Adjon rövid leírást az állami költségvetésből finanszírozott, valamint a támogatásokat, kölcsönöket, technikai segítségnyújtást és állami garanciákat felhasználó vegyesfinanszírozási pénzügyi eszközök révén finanszírozott szakpolitikák és intézkedések végrehajtására kiválasztott pénzügyi támogatási rendszerek típusáról, beleértve a nemzeti fejlesztési bankok szerepét az adott rendszerekben és/vagy a magánfinanszírozás mozgósításának módját. Finanszírozási forrásként vegye fontolóra a közös kötelezettségvállalási rendelet szerinti, más tagállamok részére történő jogosultság-átruházások költséghatékony alkalmazását. Bocsássa rendelkezésre a tervezett szakpolitikák és intézkedések makrogazdasági hatásának részletes értékelését.

16. Vázolja fel, hogy az aktualizált tervben foglalt szakpolitikák és intézkedések miként állnak összhangban Litvánia nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervével és a REPowerEU-fejezettel.

17. Ismertesse részletesebben, hogy Litvánia hogyan és mikorra kívánja fokozatosan kivezetni a fennmaradó fosszilistüzelőanyag-támogatásokat.

18. Adjon részletesebb tájékoztatást az éghajlatvédelmi és energetikai átállás társadalmi, foglalkoztatási és készségfejlesztési következményeiről, illetve egyéb elosztási hatásairól, valamint az igazságos átmenetet támogató tervezett célkitűzésekről, szakpolitikákról és intézkedésekről. Határozza meg a támogatási formát, a kezdeményezések hatását, a célcsoportokat és az elkülönített forrásokat, figyelembe véve a klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról szóló tanácsi ajánlást ([21]). A tervbe a lehetőségekhez mérten foglaljon bele több olyan elemet, amelyek alapján megfelelő elemzés végezhető a jövőbeli Szociális Klímatervnek az (EU) 2023/955 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([22]) összhangban történő elkészítéséhez, beleértve annak ismertetését, hogy miként szándékozik értékelni az épület-, közúti közlekedési és további ágazatokra vonatkozó, tüzelőanyag-égetéssel kapcsolatos kibocsátáskereskedelmi rendszernek a legsérülékenyebb csoportokra gyakorolt kihívásait és társadalmi hatásait, továbbá hogy miként szándékozik azonosítani a lehetséges kedvezményezetteket és a vonatkozó szakpolitikai keretet. Ismertesse, hogy a NEKT-ben meghatározott szakpolitikai keret hogyan járul hozzá Litvánia Szociális Klímatervének elkészítéséhez, és hogyan biztosítják a két terv közötti összhangot.

19. Terjessze ki a szomszédos tagállamokkal már most is jó regionális együttműködést a balti-tengeri térségen belül, illetve a balti energiapiacok összekapcsolási tervével foglalkozó magas szintű munkacsoportja keretében, többek között a megújuló energiaforrásokkal, az energiahatékonysággal és a belső piaccal kapcsolatban, figyelembe véve a közös kihívásokat és a közös célkitűzéseket. Folytassa a gázellátás biztonságát szolgáló, még szükséges kétoldalú szolidaritási megállapodás aláírására irányuló erőfeszítéseket a szomszédos országokkal (Lengyelország).

A NEMZETI INTÉZKEDÉSEKNEK A KLÍMASEMLEGESSÉGI CÉLKITŰZÉSSEL ÉS AZ ALKALMAZKODÁS TERÉN ELÉRENDŐ ELŐREHALADÁS BIZTOSÍTÁSÁVAL VALÓ, AZ (EU) 2021/1119 RENDELET SZERINTI ÖSSZHANG TEKINTETÉBEN:

1. Az uniós finanszírozási programokból, például a közös agrárpolitikából, a kohéziós politikai finanszírozásból és más releváns uniós alapokból származó támogatások felhasználása során helyezze előtérbe az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciával kapcsolatos megfontolásokat. Az uniós forrásokból származó ráfordításai növeljék az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát, ám ne növeljék a sebezhetőségeket (azaz ne okozzanak jelentős kárt az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban).

2. Hozzon létre mechanizmusokat a szubnacionális szakpolitikák előkészítésének, rendszeres felülvizsgálatának és aktualizálásának biztosítására.

3. A nemzeti stratégiákban, szakpolitikákban és tervekben részesítse előnyben a természetalapú megoldásokat és az ökoszisztéma-alapú alkalmazkodást, továbbá ezek bevezetéséhez gondoskodjon beruházásokról is.

Kelt Brüsszelben, 2023. december 18-án.

a Bizottság részéről
Kadri SIMSON
a Bizottság tagja

([21]) A Tanács ajánlása (2022. június 16.) a klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról (HL C 243., 2022.6.27., 35. o.).
([22]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/955 rendelete (2023. május 10.) a Szociális Klímaalap létrehozásáról és az (EU) 2021/1060 rendelet módosításáról (HL L 130., 2023.5.16., 1. o.).